

Slovenski dom

Štev. 53

V Ljubljani, torek 5. marca 1940

Leto V

Spet mobilizacija v Švici in v Belgiji

Zaradi sumljivega zbiranja nemške vojske ob meji, je Svica danes poklicala novih 70.000 moških, Belgija pa sklenila sprazniti obmejne predele

Bern, 5. marca. o. Poveljstvo švicarske obrambe je včeraj izdalo sklep o mobilizaciji 70.000 moških. Mobiliziranci pripadajo 53 bataljonom obmejne milice ter štirim brigadam rezervistov, ki so bili demobilizirani pred kratkim. Mobilizacija je določena za danes.

Do tega ukrepa je prišlo zaradi tega, ker se je vzdolž švicarsko-nemške meje začelo sumljivo zbiranje in premikanje nemških čet, katerih je izredno veliko dospelozlasti v predel ob Bodenskem jezeru.

Bruselj, 5. marca. o. Belgijska vlada je sklenila poklicati pod orožje vse letnike, ki so bili pred nedavnimi demobilizirani.

Predsednik vlade Pierlot je imel včeraj daljšo konferenco z zunanjim ministrom Spaakom, vojnim ministrom generalom Denisom in ministrom za ljudsko zdravje. Govorili so o ukrepih, ki jih bodo izdali za izselitev prebivalstva iz obmejnih okrajev.

Do teh ukrepov belgijske vlade je prišlo, ker so belgijske oblasti v nemških letalih, ki so se morala zadnje čase spustiti na belgijsko ozemlje, dobile sumljive načrte, iz katerih sklepajo, da pripravljajo nemška vojska napad čez belgijsko ozemlje.

Zunanji minister Spaak je imel govor, v katerem je odločno poudaril naslednje: Belgija ima pravico, da ostane izven spopada. Nihče nas ni vprašal za sodbo v zvezi z mednarodnimi spori. Mi si ne moremo ničesar očitati. Naši napori, da ostanemo iz-

ven spopada, ne predstavljajo strahopetstva. Branili se bomo s pomočjo svoje vojske in oborožene sile, ako bi bil naš obstanek ogrožen in ako bi bili prisiljeni udeležiti se spopada. Borili se bomo pač za svojo rešitev.

Pariz, 5. marca. m. Reuter. Zaradi vesti o bližnji odločilni nemški ofenzivi, ki naj bi se začela 15. marca, izjavljajo vojaški krogi v Parizu, da ofen-

zivo od nemške strani stalno pričakujejo, da pa trenutno ni nobenih posebnih znakov za to, da bi bila ofenziva v nekaj dneh. Pri Aachenu so opazili premikanje nemških čet. Prav tako javljajo, da so nekateri nemški vojaški oddelki prišli na švicarsko mejo blizu Basela in Konstanc. To premikanje je namenjeno le vajam vojske in zato temu premikanju ne posvečajo posebne pozornosti.

Izgube na morjih:

Spet tri nemške podmornice potopljene

Rio de Janeiro, 5. marca. o. Posadka angleškega parnika »Southgate« ki je priplul včeraj v Rio, pravi, da je parnik srečal nemško podmornico, katero je začela preganjati neka angleška križarka in jo potopila s podvodnimi granatami. Drugo nemško podmornico so Angličje potopili s topovskimi strelami.

London, 5. marca. o. Včeraj so angleška letala letela nad nemško obalo, kjer so opazila v bližini Wilhelmshafena nemško podmornico. Letala so takoj poletela nad podmornico in so vrhla štiri bombe. Ena od teh bomb je zadela podmornico in so z letala opazili črn dim. Računajo, da je ta podmornica gotovo uničena. Od začetka vojne do današnjega dne so Angličje in Francozi uničili že nad 50 nemških podmornic.

Danes je prispelo poročilo v London, da je včeraj potopila nemška podmornica angleški 6717-tonski parnik »Pacific Reliance« ob zahodni angleški obali. Angleška letala, ki so prihitela na pomoč, so rešila 53 ljudi posadke. O ostalih ni poročil.

Angleške bojne ladje so zajele 6330-tonski nemški parnik »Heidelberg« in ga odvedle v neko angleško pristanišče.

Holandska ladja »Rijnstroom« (695 ton) se je potopila v nedeljo na poti v Amsterdam. Našli so razne predmete ladje, ki so plavali po morju. Švedska ladja »Lagaholm« je zadela na mino v bližini zahodne škotske obale. Posadka 22 moških je bila rešena. Nizozemska motorna ladja »Elcima« (197 ton) se je potopila na poti na Škotsko. Posadka je bila rešena.

Nizozemska ladja »Maasdam« je izkrcala v New Yorku 27 mornarjev, ki jih je rešila v Severnem morju s potapljačje se finske ladje »Vilija«, ki je plula iz New Yorka v Rotterdam.

Rooseveltov mirovni odposlanec spet v Švici

Bern, 5. marca. o. Mirovni odposlanec predsednika Roosevelta Sumner Welles je dopotoval iz Berlina v švicarsko letovišče Lausanne, od koder bo jutri odšel v Pariz na informativni posvet s francoskimi državniki. Preden je Welles zapustil Berlin, je imel še en razgovor z bivšim nemškim gospodarskim ministrom dr. Schachtom. V Lausanni bo Welles sestavil obsežno brzojavno poročilo o posvetih, ki jih je imel v Nemčiji in bo to poročilo poslal predsedniku Rooseveltu.

Spopad na romunsko-bolgarski meji

Bukarešta, 5. marca. o. Uradno poročajo, da je na meji v Dobrudži prišlo do oboroženega spopada med romunskimi in bolgarskimi stražami. Pri spopadu sta bila dva bolgarska vojaka ubita, dva Romuna pa ranjeni. Romuni trdijo, da je bolgarska straža napadla romunsko obmejno postajo Cilicadi, ki leži 7 km od meje na romunskem ozemlju. Na kraj spopada je takoj odpotovala romunsko-bolgarska mešana komisija, ki upa spor v kratkem mirno poravnati.

„Studijska pot“ Otona Habsburškega v Ameriko

Baltimore, 5. marca. o. Nadvojvoda Oton Habsburški, ki si lasti pravice do avstrijskega prestola, je včeraj z letalom dopotoval v Ameriko. Ob prihodu je izjavil, da misli med svojim bivanjem preučevati demokratično ureditev Združenih držav, ki naj bi služila kot vzorec za ureditev srednjeevropske federacije po sedanjih vojni. Do take federacije bo prišlo samo po sebi, ko bo vojna končana. Ni dvoma, da bo Nemčija to vojno izgubila. Nova federacija naj bi obsegala Avstrijo, Češko, Moravsko, Slovaško, Madžarsko, Jugoslavijo ter druge male države ali narodne manjšine, ki bi se hotele pridružiti federaciji.

Nove angleške torpedovke

London, 5. marca. o. Ze nekaj časa sem je angleška mornarica imela torpedovke, ki so izredno hitre in dobro oborožene. Prav zaradi tega so naredile mnogo »uslug« angleški mornarici. Posebnosti teh torpedovk so Angličje skrbno čuvali, pred kratkim pa je angleški tisk objavil tudi to skrivnost. Torpedovke so dolge samo dvajset metrov in imajo motorjev za 15.000 konjskih sil. So izredno hitre in lahko napravijo osemdeset kilometrov na uro. Od daleč izgledajo kakor motorni čolni, kar sovražnika prav lahko zamoti, da jo ne more takoj spoznati in da jo torpedovka lahko popiha, če je treba. Poleg vsega pa so še zelo odporne in oborožene tako, da se morejo spustiti v borboh z letali in podmornicami. Imajo več strojne, cevi za torpede in so dobro založene s podvodnimi bombami.

Angličje si od teh torpedovk, ki so kar najbolj oborožene in okretne, obetajo mnogo in mislijo, da bodo z njimi še uspešneje preganjali in uničevali nemške podmornice ter varno spremljali svoje trgovske ladje.

Holandska policija je odkrila skrivno radijsko postajo, ki je iz Rotterdama pošiljala nemškemu letaletemu poveljstvu vremenska poročila, po katerih so se ravnali nemški letalci, ki so odhajali bombardirati angleško obrežje ter angleške trgovske in ribiške ladje. Postajo je vodil nemški vohun.

otvoritvi je bil navzoč tudi predstojnik oddelka za socialno politiko banske oblasti dr. Rasuhin, ki je slušatelje tudi pozdravil

Vesti 5. marca

Sklenitev prometne in carinske zveze med Jugoslavijo in Bolgarijo je vprašanje, ki je stopilo v resno razdobje izvedbe, je pa treba prej ustvariti neobhodno potrebne pogoje za to izvedbo, se glasi izjava, ki jo je dal sofijskemu listu »Mir« naš trgovinski minister dr. Andres.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je poslal raziskovalcu admiralu Byrdu pismo, v katerem pravi, da Amerika ne bo priznala nobeni drugi državi kakih pravic do ozemlja ob Južnem tečaju.

Na južnem Finskem se je naglo začel topiti sneg in so nastopile že precejšnje poplave, ki bodo Fincem zelo koristile.

Nemški kancler Hitler je včeraj sprejel slovitega švedskega raziskovalca Svena Hedina. Zdi se, da Hedin posreduje, naj bi Nemčija dosegla spravo med Finci in Sovjeti.

Nemška vlada se je opravičila belgijski vladi zaradi tega, ker so nemška letala sestrelila pred nekaj dnevi dve belgijski letali nad belgijskim ozemljem.

Francoška vlada je izdala obsežne ukrepe glede uvedbe obvezne delovne službe za nemobilizirane moške in za ženske.

Naš trgovinski minister dr. Andres, ki se je včeraj udeležil začetka veseleja v Leipzigu, je odpotoval v Berlin, kjer bo imel posvetovanje z nemškimi gospodarstveniki.

Sovjetske oblasti v zasedeni Poljski so izdale odlok o zasegi vseh nepremičnin. S tem odlokom so zaplenili tudi vse hiše in stanovanja, kar bo odedel vse državna last. Zemljo so kmetom vzeli takoj po zasedbi.

Do konca leta 1939. so Nemci iz Poznanja in okolice izgnali 20.000 poljskih rodbin, to je nad 100.000 oseb, ki so prebivale tam že dolga stoletja. Iz mesta Bidgostcz, kjer je bilo po zasedbi ustreljenih 6.000 Poljakov, so izgnali vse ostale moške poljske narodnosti. Te številke navaja uradno poročilo poljske vlade v Franciji, izdano pred kratkim.

Štiri nemška lovška letala so spravila v zmedo in 12 francoskih lovcev znamke »Morane«, nekje nad francoskim ozemljem, pravijo nemška uradna poročila.

Razmejitev med nemškim in sovjetskim zasedenim ozemljem na Poljskem je v glavnem končana. Nova meja je dolga okrog 1500 km in je razdeljena na 6 odsekov.

Kdorkoli prodaja Angličji blago in kdorkoli se uklanja angleškim dolgičlom o blokadi, ga bo Nemčija smatrala za sodelavca Angležev in Francozov pri boju zoper nemško ljudstvo in bo tako ravnala z njim, piše glasilo nemškega zunanjega ministrstva »Deutsche diplomatisch-politische Korrespondenz«.

Sovjeti bodo zasedli vse baltičke države, brž ko bi obračunali s Finci, tako mnenje prevladuje v Estoniji, Letoniji in Litvi, katerim staviijo Sovjeti vedno hujše zahteve. Tako so od Letonske zahtevali, naj razpusti prostovoljsko narodno gardo, ki šteje 30.000 moških.

Belgijske oblasti so aretirale znanega slikarja Van der Spigeeja zaradi komunistične propagande. Kakor kaže, svobodna Belgija ne pozna pri preganjanju komunizma, ki služi tujim silam, nobene napačne kulturne srameljivosti, kakor jo poznamo n. pr. pri nas.

Včeraj se je v Ženevi sešel odbor francoskih, angleških, holandskih, norveških, finskih, švicarskih in madžarskih zastopnikov, ki se bodo posvetovali o vprašanju političnih ter vojnih izgub.

V Združenih državah so včeraj praznovali sedmo obletnico, kar je bil Roosevelt izvoljen za predsednika republike.

Admiral Harwood, poveljnik angleškega vojnega brodograja v Južnem Atlantskem morju, je na bojni ladji »Hawkins« dospel včeraj v Montevideo in zanimal vse vesti, da bi bilo zadnje dni prišlo do pomorske bitke med angleškimi in nemškimi bojnimi ladjami v južno-ameriških vodah.

Vse severne države in Nemčija si prizadevajo, da bi takoj po zasedbi Viborga prišlo do mirovnihih pogajanj med Finsko in Sovjetsko Rusijo; trdi angleški tisk. Pa vendar se zdi, da se bodo finski vojaški krogi z maršalom Mannerheimom na čelu uprli vsakemu mirovnemu predlogu, ki bi skušal oslabil varnost Finske.

Snočnje francosko vojno poročilo pravi, da so se na raznih delih bojišča v manjši meri udeležile patrle in topništvo.

V New York sta dopotovala Ashton Gwatkin, tajnik angleškega ministrstva za gospodarsko vojno, in bivši guverner francoske državne banke Rist, ki se bosta z Združenimi državami pogajala o mirni ureditvi vseh vprašanj, ki so nastala za ameriško trgovino v zvezi z blokado.

V Berlinu je odpotoval načelnik bolgarskega ministrstva za prosveto Vasiljev.

Danes je v vsej Franciji začel veljati zakon po katerem bo tri dni v tednu prepovedano prodajati alkoholne pijače po gostinah in drugih lokalih.

Balkanske države so dokazale, da so državniško sposobnejše od zahodnih vlesil, ker so znale mirno urediti vse stare spore. Finski junaški boj jim je pokazal, da bodo v slogi lahko kljubovale vsakemu nasprotniku. Tako je govoril bivši angleški minister za kolonije Emery na sestanku angleškega društva za Blžnji vzhod.

1. januarja letos je Nemčija imela 45 podmornic, ker je od začetka vojne, ko je imela 70 podmornic izgubila 35, na novo pa jih je naredila 10, pravi neko angleško uradno poročilo po vojskovanju na morju.

Finci še vedno lahko zmagajo, če bodo dobili strelivo in prostovoljce

Sodba angleškega politika ob bojih za Viipuri, ki je še vedno v finskih rokah

London, 5. marca. Havas: Angleški delavski poslanec Backer, ki je nedavno z več člani svoje stranke obiskal Finsko, je izjavil na zborovanju v Oxfordu, da bodo finske čete navzile temu, da Sovjeti zasedejo Viipuri zmagale pod pogojem, da dobijo strelivo in če jim bodo skandinavske države še naprej pošiljale prostovoljce.

Helsinki, 5. marca. o. Včeraj so finske čete že v drugi zavrile silovit sovjetski napad severovzhodno od jezera Ladoga in prizadevale rdeči vojski strašne izgube. Na ozemlju od koder so se Sovjeti umaknili, leži na tisoče trupel. Sovjetski napad je bil najhujši ob reki Kollaa ter pri Pitka-geranti.

Finsko vrhovno poveljstvo zanikuje sovjetske vesti, da bi bili Sovjeti zavzeli Viipuri. Na mestnem gradu še vedno plapolata finska zastava.

Včeraj so Rusi poskusili priti čez zamrznjeni zaliv pri Viipuriju. Napad sovražnika je bil odbit enako kakor na zalivu med Viborgom in Vuoksijem, kjer je sovražnik izvedel več napadov.

Neki finski častnik, ki se je boril proti 34. sovjetski brigadi oklopnih avtomobilov, ki je pogosto defilirala na Rdečem trgu v Moskvi, kadar je bilo treba napraviti na tuje obiskovalce poseben vtis,

pripoveduje, da je bila ta brigada odlično pripravljena, da so jo pa finske čete takoj v začetku vojne presenetile s svojo taktiko in zaradi tega ni mogla izkoristiti sredstev za akcijo. Sovjetskim vojakom ni ostalo nič drugega, ko da izkopljejo jarke in da čakajo na razvoj dogodkov. Oklepni avtomobili so bili postavljeni okoli čet, najvažnejše točke pa so zasedli najtežji tanki. V sredi teh jeklenih zidov so Sovjeti zbrali avtomobile, municijo itd. Povsod okoli so bili izkopani jarki in narejena gnezda za strojnice. To je bila prava trdnjava v obliki elipse, široka okoli 500 in dolga okoli 1600 m. Finci niso smeli napasti te trdnjave ker je bila preveč utrjena. Sovjetske čete so stalno zahtevale po radiu pomoč. Sovjetska letala so letela pogosto nad trdnjavo, niso pa mogla dati nobene pomoči.

Po enem tednu sta mraz in lakota začela demoralizirati sovjetske čete, ki so bile prisiljene pojesti konje. Finske čete so po zavzetju trdnjave ugotovile, da so si Sovjeti s konjskih kož kuhali juho. Šele po enem mesecu so Finci sklenili izvršiti napad. Sovjeti so se branili z ogromno energijo. Kolikor jih ni padlo, so bili ujeti. V toku borbe so sovjetska letala zama poskušala podpirati sovjetske vojske.

Vljuden protest Italije proti angleškim sklepom glede nemškega premoga

London, 5. marca. o. Ves današnji angleški tisk razpravlja o uradnem protestu, ki ga je Italija poslala Angliji zaradi sklepa, da Anglija ne bo odslej dovolila, da bi Italija vozila iz holandskih pristanišč nemški premog, ki ga potrebuje za svojo industrijo in plovbo. Vsi angleški listi pišejo o tem protestu mirno in izražajo upanje, da bo spor zaradi premoga mogoče urediti tako, da ne bo trpelo dobro razmerje med Anglijo in Italijo, ki traja že ves čas sedanje vojne.

Italijanska spomentca pravi med drugim:

Angleški ukrep je težko zadel italijanske koristi, zaradi tega fašistovska vlada v najostrejši obliki ponavlja proteste, ki jih je glede angleško gospodarske vojne izrekla že prej. Angleški ukrepa na-

sprotujejo mednarodnemu pravu o pravicah svobodnih držav, ker podreajo ves pomorski promet nevojkujočih se narodov nadzorstvu vojskujočih se držav. Vse nadzorstvene uredbe ovirajo preskrbovanje nevojkujočih se držav in škodijo njihovemu gospodarskemu življenju. Pregled italijanske pošte krši mednarodna določila o varovanju upošne tajnosti. Angleški sklep je toliko bolj nezakonit, ker angleška vlada ve, da je nemški premog neobhodno potreben za življenje in delo italijanskega naroda. Ti angleški sklepi bi utegnili ogroziti gospodarske in politične odnose, ki so bili urejeni s sporazumi leta 1938.

Italijanska vlada to ugotavlja zaradi tega, da bi bilo lažje ugotoviti odgovornost za bodoči razvoj položaja.

Atentati v Zagrebu

Zagreb, 4. marca. AA. Pred devetimi dnevi, to je 24. minulega meseca so okoli devetih zvečer eksplodirali v šestih javnih telefonskih kabinah tempirani naboji. Ko so ti naboji eksplodirali, so popokale šipe kabin, medtem ko niso povzročili nobene škode telefonskim aparatom.

Dne 4. t. m. se je ob 11. dopoldne dogodil podoben primer v pritličnem hodniku okrožnega sodišča v Zagrebu. Tudi v tem primeru ni bilo človeških žrtev.

V zvezi s prvim in drugim dogodkom je bilo prijetih več oseb. Preiskava je v toku. (Iz kabineta bana banovine Hrvatske.)

Hrvaška delavska šola

Zagreb, 5. marca. j. Včeraj so v Zagrebu odprli prvo delavsko šolo na Hrvaškem, katero je organizirala tamkajšnja Delavska zbornica. Delavska šola, ki naj bi izobraževala delavce na splošno, zlasti pa v sindikalnih vprašanjih, je podobno organizirana, kakor je delavska šola ljubljanske Delavske zbornice, katera je začela delovati že pred mesecem. Šolo vodi v Zagrebu predsednik zbornice Galinec, ki je član Hrvaške delavske zveze. Pri

Kakšen bo preručan banovine Hrvatske?

Zagreb, 5. marca. j. Zadnje dni se je mnogo pisalo o višini preračunskega predloga banovine Hrvatske. Nekateri so poročali, da je bil preračun splošno sestavljen v višini dobrih dveh milijard, pozneje pa je bilo rečeno, da bo dosegel le vsoto polovice milijarde dinarjev. »Zagrebački list«, ki ga izdaja bivši poslanec dr. Ziga Scholl, piše s tem v zvezi, da je treba misliti tudi na finančni sporazum, ki ga morata skleniti sedaj banska oblast in osrednja vlada. Preračunski predlog je že izdelan, vendar je zaenkrat v skladu le z osnutkom finančnega sporazuma, katerega so Hrvatje predložili v Belgradu in o katerem bodo razpravljali sedaj zakoniti zastopniki banske oblasti in zastopniki osrednje vlade v Belgradu. Gotovo je torej, da bo višina preračuna odvisna od finančne pogodbe in da so zato vsa prejšnja ugotovila nepotrebnostna in neželjena. List dalje naglašja, da banska oblast ne misli kriti svojih izdatkov s kakimi novimi davki ali pristojbinami. Da bo pa mogla Hrvaška dostojno izpolnjevati svojo nalogo, pa je treba doseči, da se bodo finančni viri pravično razdelili. To bo v korist vseh, kajti dobro urejena Hrvatska bo koristna za vso državo.

Čuvarji miru in nevtralnosti držav Balkanskega sporazuma

Vei štirje ministri za zunanje zadeve štirih balkanskih držav, ki so pred kratkim zborovali v Beogradu in sklepali o važnih zunanje političnih stvarih, so bili v pretekli svetovni vojni vojniki in zato vsi prav dobro vedo kaj pomeni mir in nevtralnost za dežele balkanskega sporazuma. Mladi talentirani Joan Metaxas je bil v svetovni vojni šef grškega generalnega štaba, važna in vodeča vojaška osebnost. Georgi Gafencu, romunski narodni junak je odlikovan z najvišjim odlikovanjem Svetega Mihajla za svoje podvige v zračnih bojih, v katerih je zaslužil tudi angleški vojaški križ za svojo veliko hrabrost. Dr. Aleksander Cincar-Marković je bil erbski rezervni pešadijski častnik, je sin ugledne častniške rodbine in je šele kasneje vstopil v diplomatsko službo. Sikri Saradžoglu je s svojim pokojnim vodjem Kemalom Atatürkum prebolel vse trpljenje in velike napore za narodno osvoboditev, za današnjo Turčijo. Ta četvorica vodi danes vse delo, življenje in bodočnost držav balkanskega sporazuma.

Metaxas Joan

Najstarejši je Joan Metaxas, ki mu je sedaj skoraj 70 let. Joan Metaxas izhaja iz stare jonske rodbine z otoka Kelafonije. Njegova rodbina je dala Grški celo vrsto uglednih in važnih osebnosti. Kot pionirski poročnik je napredoval leta 1890. in je komaj kot devetletni mladenič začel svojo burno, a tudi sijajno vojaško kariero. Leta 1897. se je boril za turško neodvisnost v turško-grški vojni; takrat je bil tudi dodoljen generalštabu tesalske vojske. Tu je odlično napredoval in so ga zato poslali na vojno akademijo v Berlin. (Od leta 1899 do 1902). Nato je bil pet let v grškem generalštabnem tečaju. Iz tega tečaja je izšel potem kot ordonančni častnik Zaimisa, vrhovnega poglavarja Kreta. Ko je postal Venizelos vojni minister, ga je imenoval kot sposobnega in energičnega vojaka za svojega adjutanta. Kmalu se je začela borba med Venizelosom in Metaxasom, in kmalu je postal Metaxas iz vojaka diplomat. Na londonski konferenci je zastopal Grčijo kot član grškega poslanstva, na dogovorih za popolno vojno zavezništvo je bil že kot glavni grški delegat. Njegova življenjska pot se je začela vidno vzpenjati navzgor. Napredoval je za polkovnika in za pomočnika glavnega generalštaba.

V začetku svetovne vojne se je sprl z Venizelosom, podal ostavko na službo in se je umaknil. Sedaj se je začela borba, ki je trajala polnih deset let. Kljub temu je bil leta 1915. reaktiviran in postavljen za šefa glavnega generalnega štaba, leta 1916. se je zopet umaknil. Leta 1917 se je umaknil dokončno; bil in ostal je zvest prištasi kralja Konstantina. Ko se je kralj Konstantin (11. VI. 1917) odpovedal za vselej prestolu, je prišel Venizelos spet na površje in je tedaj izgnal Metaxasa iz države v inozemstvo. V izgnanstvu je Metaxas stalno delal na to, da se vzpostavi monarhija v Grčiji. Po treh letih emigracije, ki jih je prebil v Italiji, se je Metaxas vrnil v domovino, kjer je osnoval monarhistično stranko in pripravil vstajo. Leta 1923. je po ponesrečenem puču proti Gonatasu, moral znova

v izgnanstvo. Leta 1924. se je spet vrnil, in začel s političnim delom in je bil izbran kot voditelj svoje stranke v poslansko zbornico. Bil je bil minister za promet od decembra 1926. do julija leta 1927. Po triletnem ministruvanju je postal poslanik svoje rojstnega kraja Kelafonije in s tem začel svojo veliko državniško delo poleg Plastirasa, Venizelosa in Kondilisa. Končni rezultat je bil: postavitv monarhije; kralj Jurij II. se je 25. februarja 1935. vrnil v Grčijo.

Po nagli smrti generala Kondilisa je stopil na čelo vlade profesor Demerdzis, Metaxas pa je bil v marcu 1936. podpredsednik vlade ter poleg tega še minister vojske in zrakoplovstva. Tudi Demerdzis je naglo umrl in tako je Metaxas postal aprila meseca leta 1936. predsednik grške vlade.

Metaxas je naletel na velike težave: v onem času so se vrstili štrajki drug za drugim, različna propaganda je širila nezadovoljstvo, in gospodarstvo je propadalo. Zato je s pristankom vlade od 3. do 4. avgusta razpustil grški parlament, ukinil politične stranke in proglasil diktaturo. Njegova glavna skrb je bila vojska, red, rudniki in mladina. Zelo uspešno je vodil grško zunanjo in notranjo politiko. Po postavi je majhen, širokopleč, zelo živahen gospod.

Sikri Saradžoglu

Nič manj ni zanimiva politična kariera bivšega učitelja matematike Sikri Saradžogluja zunanje ministra Turčije. Po starosti je drugi v družbi te diplomatske četvorice. Rodil se je v Izmiru (Smyrna) pred dvainpetdesetimi leti. V Carigradu je dovršil visoko šolo »Mülkiye«. Nato je bil eno leto profesor matematike v gimnaziju v Smirni. Toda mlademu Sikriju to ni bilo dovolj, zato se je šolal naprej v Belgiji in Švici. V Genovi je obiskal visoko šolo za narodno gospodarstvo, kjer je dobil temeljito teoretično znanje za svoje politično delo. Prve dni leta 1921. je pohitel Mustafi Kemalu na pomoč, da bi mogel hrabro in neustrašeno sodelovati pri ustvaritvi nove Turčije. Prav do konca zmagaje je ostal ob etrni velikega voditelja.

V današnji novi Turčiji dela najprej kot poljedelski strokovnjak in kot častnik. Potem postane poslanec v veliki narodni skupščini, kjer mu nalagajo vedno težje in važnejše naloge. Najprej je zastopal Turčijo v grško-turški komisiji za zamenjavo manjšin. Leta 1924. je postal minister za pravno, leta 1925. minister finance. V tem resoru je imel izredno težko nalogo: kako zmanjšati turške dolgov. Na čelu poslanstva je odpotoval v Pariz, da se pogovori z nestrpnimi upniki. Svojo nalogo je izvršil tako uspešno, da mu je dala turška narodna skupščina enoglasno priznanje.

Kasneje, leta 1937. je kot minister za pravosodje osnoval in izvršil pravosodne reforme, kjer je dokončno utrdil pravice in dolžnosti sodnikov, advokatov in pravobranilcev v Turčiji.

Pred letom dni je v kabinetu dr. Refika dobil v svoje roke vodstvo zunanjih poslov, in eicer ravno v času, ko postajajo morske tesni in zveza med

Tudi francoske prve straže na zahodnem bojišču imajo bela oblaci-kožuhe.

vzhodom in zapadom preko starega Helesponta zopet zanimiva za vse velike sile.

Dr. Aleksander Cincar-Marković

Jugoslovanski minister zunanjih poslov dr. Aleksander Cincar-Marković je človek velikih zmožnosti in diplomatskihkušenj. Malokateri diplomat je v teku svoje službe izkusil in prešel toliko važnih funkcij. V dobi, ko je osvobodjena in ujedinjena domovina prestajala marekatro krizo, je zunanji minister kraljevine Jugoslavije dr. Cincar-Marković neumorno delal. Danes je Jugoslavija ona država, ki s posebno finim taktom rašuje zunanjepolitična vprašanja.

Preteklo leto, v juniju je slavil dr. Cincar-Marković svoj petdeseti rojstni dan. Gimnazijo in pravno fakulteto je dovršil v svojem rojstem mestu Beogradu, nadaljnje študije pa je končal v inozemstvu na nemških vseučiliščih v Freiburgu in Berlinu. V vojni je bil rezervni častnik in je dosegel čin kapetana Marca meseca 1918. je vstopil v diplomatsko službo kot tajnik naše delegacije v Bruslju. Leta 1920 je postal šef oddelka v ministrstvu, kasneje je bil konzul v Zadru, jugoslovanski poslanec pri dogovorih v Santa Margharita Ligure, konzul v Trstu, od leta 1923 stalni poslanik v Tirani, leta 1925. šef balkanskega oddelka v ministrstvu, leta 1926. redni poslanik v Budimpešti, leta 1927. svetnik poslanstva v Parizu, 1928 leta na Dunaju, 1930. leta zopet v Parizu, odkoder je šel za poslanika v Sofijo, kjer je imel vlog pri dogovorih za zblizanje Jugoslavije in Bolgarske. Koncem leta 1935. je bil poslan kot poslanik v Berlin, nakar je lanske leto prevzel težko in važno funkcijo vodstva jugoslovanske politike.

Dr. Grigore Gafencu

Najmlajši med vsemi pa je dr. Grigore Gafencu, ki ima 47 let. Studiral je pravo na Sorbonni, nadaljeval študije v Zenevi in Parizu. Za časa svetovne vojne je bil vojak, hraber avijatik in zmagovalac v mnogih zračnih bitkah. Odlikovan je z redom sv. Mihaela in angleškim vojnim križcem in še drugimi visokimi odlikovanji.

Takoj po končani vojni se je posvetil politiki. Kmalu je postal narodni poslanec in končno senator. Istočasno je vodil gospodarski list »Argus«; leta 1937 je osnoval nov časopis »Timpul«, ki je postal pod njegovim vodstvom eden vodilnih romunskih listov. Gafencu je tudi eden onih, ki so osnovali telegrafsko agencijo »Radore«, ter je predsednik romunskega aeroplanskega društva »Lares«.

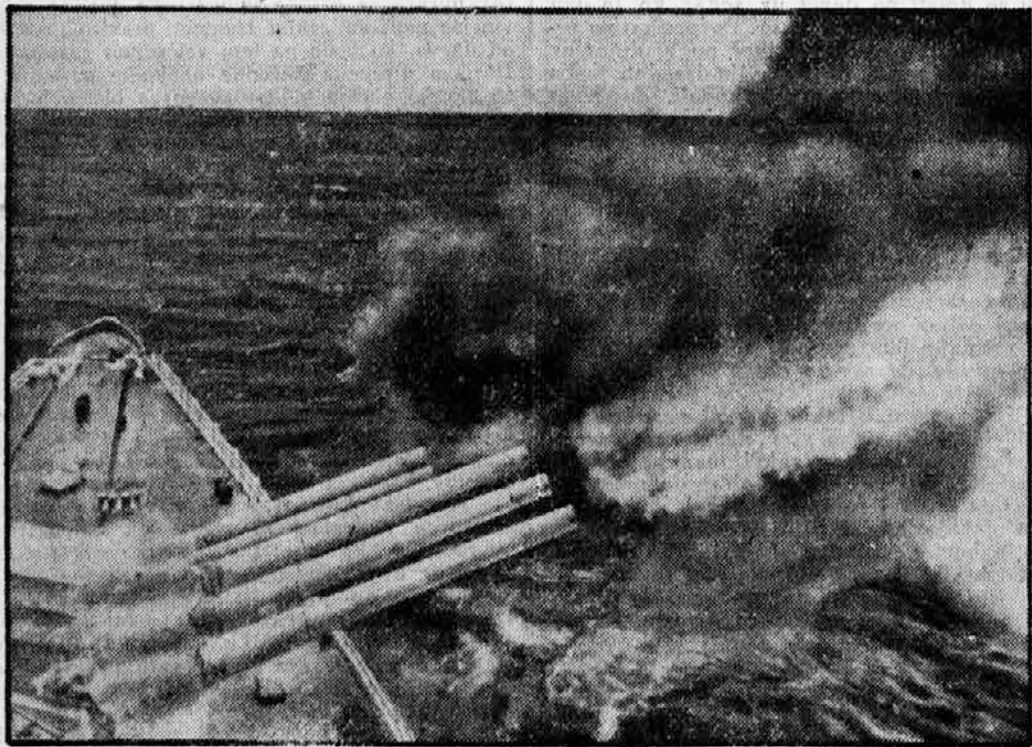
Gafencu je bil član narodne kmetijske stranke. Leta 1928. je postal državni podtajnik za zunanje posle in prvi pomočnik Titulescu. Leta 1929 je postal podtajnik prometnega ministrstva, leta 1930. pa je bil podtajnik v predsedstvu vlade, kjer je tudi podpisal pakt o nenapadanju Romunije in Sovjetske Rusije. Ko je Maniu odstopil, se je Gafencu zopet posvetil častništvu, kjer je pravi mojster in eden najboljših znanih publicistov v Romuniji.

Kasneje je prišel v ministristvo za zunanjo politiko in po ostavki Petrescu-Comnena je postal minister poslov kraljevine Romunije.

Razstava v slavo rdeče vojske v Moskvi

Med razstavljenimi predmeti je tudi

Spalna vreča znamke »Karelja«
(Poseben model za sovjetske vojake na finskem bojišču)

Streli na morju...

R. L. Stevenson:

Na Južnem morju

Ceprav je bila naša hiša precj vetrin od javnih poslopj, pa nas je sosesčina cerkve vendarle spravljala v ugoden položaj — kakor beremo po oglaših — ter nam omogočala, da smo lahko na skrivaj marsikdaj pogledali v zasebno življenje domačinov ter spoznali tako mimogrede še marsikak njihov običaj. Vsako jutro je potem, ko je nakrmil perutnino, Taniera odšel k cerkvi, kjer je potegnil za vrv v malem cerkvenem zvoniku; in verniki, ki jih ni bilo mnogo, so se zbrali k molitvi. Ob neki priliki sem bil tudi sam navzoč: bila je nedelja in poslušalcev se je nabralo petnajst: osem mož in sedem žensk. Neka ženska je »pela naprej«. Pričela je z dolgim, v nedogled razpoteženim tonom; katehet je »vpadel«; pri drugem taktu, za njim pa jo je udarila končno složno še vsa zbrana. Nekateri so imeli tiskane pesmarice ter so se po njih ravnali; drugi pa so vrzeli izpolnjevali z »eh-eh-eh«, s paumotskim »la, la, la«. Za petjem sta prišli dve, tri antifonski molitvi, nato pa se je dvignil iz svoje klopi, prav tam v prvi vrsti Taniera, stopil je za oltar, odprl tabitsko sveto pismo ter začel po nekaj prebranih vreticah pridigati.

Eno samo besedo se utelel razumeti — božje ime. Toda pridigar je vse obvladoval z okusnim izrazom svojega glasu, je bil pičel, toda tedaj na vso moč izrazil v svojih kretanjih ter je učinkoval prav odkritosrečno. Preprosta služba božja, dočame Sveto pismo, epevi, ki so bili prav angleški — baje je »God save the Queen«; še prav posebno priljubljena — vse, pra vrv, iz izjemo nekaj papirnatih cvetic na oltarju, ni bilo videti samo slučajno, ampak izrazito protestantsko. Tako močno so se katoliki odzvali svojim proslitom na nizkem otočju.

Taniera je imel hišne ključje; z njim sem bil napravil dogovor in kupčijo — če sploh lahko kakšno stvar, s katero sam razpolagam popolnoma po lastni volji, nazovemo dogovor; on je tudi kmrl perutnino in matke, in nas večkrat obiskoval, da bi bil kot

stari, priznani prijatelj naše hiše z nami tudi pri isti mizi. Zato pa smo ga v svojih nedolžnih srcih dolgo časa imeli kakor za naše vrste hišnika. Ta vera pa se je pozneje, v teku dogodkov močno omajala, niso pa je — kakor bomo v tem poglavju še prikazali — zamenjali nikdar več poveem jasni odnosi.

Prišli so dnevi mučnega miru in velike vročine; ljudje so nas evarili, naj ob tem času nikar ne hodimo k morskemu nabrežju nabirat školjke, ker je tma od desetih dopoldne pa do štirih popoldne tako vroče, da bi nas utegnili zadeti solničarica; celo najvišje palme so stale popolnoma mirno, brez giba, nobenega glasu ni bilo slišati od nikoder, le z one plati je še prihajalo oddaljeno, leno bučanje oceana.

Nazadnje, takole proti štirim popoldne so lahni valovi nakodrali gladino lagune. Kmalu se je v vrhovih dreves prebudit dobrodošli dih pasatnega vetra in vse hiše in ulice na otoku je prepahalo. Več kakor eni začarani ladji, ki je že dolgo videla zeleno obalo, pa je obležala v mrtvini, je veter prinesel zaželeno odrešenje. Do zarje naslednjega dne so se v pristanišče Rotoavi zasedrale tri različne jadrnice.

Ne samo na odprtem morju, temveč tudi v laguni se je ob poživljajočem vetru začelo šibko gibanje. Med drugimi se je bil odpravil na morje tudi neki Francois, takoj ko je posijal prvi žarek dneva. Bil je to mešanec, ki je imel svojo lastno, napol odprto ladjico. Poprej je Francois imel službo na dvoru, če se ne motim, je bil snazilec v palači. Ko pa je izbruhnilo nezadovoljstvo s podkraljem, je zavrgel svoje časti in pobegnil v bolj oddaljene predele otoka, da bi tam prideloval zelj, ali pa vsaj kokosove orehe. Od tam so ga na sedež njegovega poprejšnjega službovanja gnale neizogibne potrebe, da je zamenjal pol tone kokosovih jeder za ustrezajočo količino moke.

Tu ga zdaj naša storija zapusti, da bi se lahko vrnila k naši hiši.

Tam se je takole okoli pol sedmih zvečer neadno prikazal katehet. Kazal je obraz moke, ki si je v evesti, da bo dobrodošel. Oborožen je bil z velikim svežnjem ključev. Ključje je tudi takoj za-

šel preizkušati z zaboji, katere je drugega za drugim potegnil na sredo sobe.

Kmalu so se pri vrodu prikazale glave gledalcev, ki so mu vsi ponujali svoje nasvete. Pa vse zastoj! Ali so bili napačni ključji, ali so bili napačni zaboji, ali pa je bil napačen mož, ki se je poskušal nad njimi.

Nekaj časa je Taniera brkljal jezno in nepotrpežljivo okoli ključavnic, potem pa je posegel po malce splošnem načinu s sekiro. Razbil je en zaboj in potegnil iz njega narobejši možkih in ženskih oblaci ter jih razdal tujcem na verandi.

Tuji so bili Francois, in njegova žena z otrokom. Okoli osmih zjutraj se je njihova ladjica pri prelaganju jadra prevrnila sredi lagune. Vseeno pa se jim je posrečilo, da so čoln obrnili, nato pa so otroka posadili spet na krov. Veliko jadro je voda odnesla, toda prednje je gnalo vozilo počasi naprej. Francois in žena sta plavala zadaj in kmalo ravnala z rokami.

Mraz je bil strupen, utrujenost je s časom postajala neznošna in neprenehoma ju je preganjala bojazan pred morskimi psi v tem lovišču vodnih roparje.

Francois, ki je bil mešanec, je znova in znova hotel pustiti boj in utoniti, toda žena, polnokrvna potomka dvojevega plemena ni odnehala in ga je ves čas podpirala z bodrilnimi besedami.

Tu se spominjam ženske s Havaia, ki je plavala pri hudem morju z možem — ne upam si povedati, koliko milj daleč — in je nazadnje dosegla breg s truplom v rokah.

Bilo je okoli petih popoldne, torej po devetih urah plavanja, ko sta Francois in njegova žena zlezla na kopno v Rotoavi. Trdi boj sta pogumno dobila. Zdjaj se je pa takoj pokazala otroška plat v značaju domačinov. Jedla sta v mokrih oblaci ter epet in spet pravila svojo zgodbo. Telo žene, kateri je moja žena pomagala preoblačiti se, je bilo mrzlo kakor led. Francois je prebil ostanek večera na mojih tleh med dvojnimi odprtimi vrati v hudem

Program radio Ljubljana

Torek, 5. marca: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Solska ura: Moji mali učenci in učenke v Črni Reki in v vrdarski banovini (M. Demšar) — 12 Operni zbori in solisti (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opold. koncert slovan. glasbe (Radij. orkester) — 14 Poročila — 18 Klavirski koncert: štiriročno (prof. Iv. Krmpotič, dr. Valens Vodušek) — 18.40 Kes in milost (Fr. Terseglav) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Wurliske orgle (plošče) — 20.20 Samospevi: gdč. Bašič Mira, pri klavirju prof. P. Sivie — 21 Koncert Radij. orkestra — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Godbe na pihalu (plošče).

Drugi programi

Vorek, 5. marca: Beograd: 20.30 Komorni koncert — Zagreb: 21 Slagerji — Bratislava: 19.30 Slovaške narodne — Sofija: 20.30 Komorni koncert — Angleske postaje: 20.30 Laha glasba — Beromünster: 20.15 Simfonični koncert — Budimpešta: 22.10 Orkestralni koncert — Bukarešta: 20. Romunska glasba — Francoske postaje: 22.15 Igra »Poroka v Tunisu« — Trst-Milan: 17.15 Pisana glasba, 21. Plesna glasba — Rim-Bari: 21 Opera — Florenca: 20.30 Filmska glasba — Sottens: 20.30 Veseloigra.

Ranjenec z nemške pomožne vojne ladje »Altmark«. V boju z angleškimi morjarji je bilo več Nemcev ubitih in ranjenih, ranjenec so Nemci takoj z letali odpeljali v Berlin.

prepihu, oblekel se je bil v suho, bombaževinasto srajco in nove hlače. In vendar je Francois, sin francoskega očeta, govoril odlično francosko in delal vtis razumnega moža.

Prva naša misel je seveda bila, da naj katehet po svojem apostolskem poklicu obleče iz svojega obilja ljudi, ki hodijo nači. Potem pa se je izkazalo, da zahteva Francois samo svojo lastnino. Francois je bil v resnici hišni gospodar. Najbrž ste zapazili, da je obstal skromno na verandi, ko je Taniera preskušal svojo neizurjeno roko na ključavnicah. Celo zdaj, ko je bil njegov pravi položaj naravnost kričaje viden, se je svoje lastnine poslužil samo s tem, da je sušil svojo obleko in obleko svoje rodbine na plotu.

(Nadaljevanje.)

Vsako leto se zberejo na AKADEMIJI ZFO

prijatelji slovenskih fantov
in deklet. Ker so vstopnice
še na razpolago si jih naba-
vite v predprodaji v pisarni
Zveze fantovskih odsekov,
Miklošičeva cesta 7-I.